

Joseph LÉ BAYON

PASION
GONÉRI

Kloareg ha sudard breton

Trajeris é huéh loden

MOLLET ÉN ORIAND
é ti en eutru CATHRINE

1926

*Copyright by J. Le Bayon 1926.
Tous droits de reproduction, de traduction, d'adaptation et de représentation réservés pour tous pays.*

Joseph LE BAYON

PASION
GONÉRI

Kloareg ha sudard breton

Trajeris é huéh loden

MOLLET ÉN ORIAND
é ti en eutru CATHRINE

1926

Copyright by J. Le Bayon 1926.

Tous droits de reproduction, de traduction, d'adaptation et de représentation réservés pour tous pays.

J. LE BAYON.

Pasion GONÉRI

Kloareg ha sudard breton

—o—

EN DUD ag en HOARI

FRANSÉZ, tad-kouh JOZON ha GONÉRI

GELTAS, tad MARI ha tadeg JOZON
JOZON
GONÉRI
ER VAM
UN TRIMARDOUR
MARI, moéz JOZON

Er sudarded : UISAND, IOUANN, TOTOR, ABEL, DÉN er
hafé, EL er vro : SANT MIKÉL

*En treu e dremén, épad er brezél-bras, é Breih-izél
(Loden I, II, IV ha VI), ar en tal-brezél (loden III ha V).*

LODEN I

*E Breih-izél, en eil a viz est, 1914.
Ur repér — a zéheu, ur puns.
Deu zén kouh, Franséz ha Geltas e barland.*

FRANSÉZ

Er hloh en des sonnet pedèr ér !

GELTAS

Pedèr ér !

FRANSÉZ

Tolpein e hrér en est, a ioheu, ar er lér.

GELTAS

Allas ! nen domb ket ni, Franséz, mat de nitra !
Ne hellamb ket hemkin gounid en tam bara
Pamdiek e zèbramb.

FRANSÉZ

Neu des chet droug erbet,

Goah eit er gouhoni !

GELTAS

Ha negah, bet omb bet

Tad kriù ! . . .

FRANSÉZ

Er ré griüan, me chonj, ag er barréz.

GELTAS

Ni é, en déieu gouil, — ne tes chet chonj, Franséz,
Pe oé ur préhésion benag e zougé, — plom —
Baniél sant Kado, deusto d'er garg a blom
E sammé er hoèdaj hag en troèd a nehi
Hag er pouizeu éspign !

FRANSÉZ

Hiniù nen domb ket mui
Na duéh na kriù erhoalh eit kas er groéz vihan,
Ni hag hun es douget, get un dorn, er vrasan !

GELTAS

Ne hellamb mui gobér nitra meit patérat.

FRANSÉZ

Ha butumein ! Lakamb hoah elkent ur bimpad
Kent er goén !

GELTAS

Unan, hoah, ia, unan, eit lakat
En amzér de dremén fonaploh.

FRANSÉZ

E hra kement a vad èl ur pred. Ur hornad.

GELTAS

Cheleu ta !

Kleuet e hrér sonnein é gallek.

Più e houï sonnennou gallek ér penhër-ma ?

FRANSÉZ

Un trimardour iouank hun es gopreit hiniù
Hag e hoarnemb betag ma vou en est achiù.
Ean e gonz mat breton ; gannet é én Alré
Mes bet é bet é kér pèl amzèr, sublant é
Hag é gallek é son dalhmat. — é guirioné,
Cheleu, Geltas, n'um fian ket kals én dén-sé.
Kleuet em es geton konzeu hag e zisko
N'en des chet anehon, é tilézel é vro
Eit monet d'er hérieu, gounidet kals a dra
Meit marsé ur pochad-argand hag é vara.
A dural nen des mui anehon, é kredan,
Fé na lézen !

GELTAS

Penneu gouli, skannoh pé skan,
Treu erhoalh a nehé e huélamb tro-ha-tro
Eit, laret e vehé, anpouizonéin hur bro,
Hur bro gaër, Breih-izél, ker peabus, ken di vlam,
Dous eit hé bugalé avel en dousan mam.

É sellet aben d'er méz.

Jozon !

FRANSÉZ

Ia, bet é bet èr vorh è klah bara
Ha butum.

GELTAS

Ha ! butum ha bara, — en neu dra
E zou rekis kavet eit bout guiù hag eurus
Épad er gouhoni ponér ha glaharus.

Jozon é tisoñ ar er lér-hoari.

Chetu pemb pakétad butum, tad-kouh !

FRANSÉZ

Ho ! Ho !
Pemb, en un taul, elsé ! — Deit ous fonabl endro
Ag er vorh ! Perak ta ?

Jozon

Perchans ne hellein ket
Monet mui de glah t'oh butum na tra erbet.
Chetu perak, tad-kouh, er chonj e zou deit t'ein
— E huélet ne hellein mui er gobér — prenein
Butum d'oh eit ur miz aoél !

FRANSÉZ

Doèrèieu fal
E tes de laret t'emb nezé !

Jozon é héli é chonj,

Dal int, ia, dal
Er ré ne huélant ket er peh e za.

FRANSÉZ

Petra
E huéles té, duhont, é tont ?

Jozon

Er brezél ta !

ER RÉ GOUH

Guir é ?

Jozon

Ia, er brezél ! — Er vorh, tolpet int rah
Dirag en ti-post, é hortoz.

FRANSÉZ

Tra erbet goah
Ne hel digoéh genemb !

GELTAS

Nann, sur erhoalh !

Jozon

Kleuet

Em es laret é vou hiniù mobilizet
Ol er bautred én oèd de chervi.

FRANSÉZ

Té, Jozon.

PAUTRED aral é tiso

Mé eué !

FRANSÉZ

Rah é heint, mistr ha serviterion.

Rah ! Rah !

GELTAS

Ne chomou ket ama meit er ré gouh.

FRANSÉZ

Hag er merhed !

EN TRIMARDOUR

Malloh d'er brezél, ia, malloh !

FRANSÉZ

Té eué, te iei kuit, trimardour ?

EN TRIMARDOUR

Mé ? « Pens's-tu ? »

GELTAS

Iouank ous ?

EN TRIMARDOUR

Just erhoalh, me ven goarn ar er plu
Me iouankiz ha pas ar en teil ag ur bê
Toulet, ne vern émen, eit sklaved en armé.

FRANSÉZ

Reformet ous marsé ?

EN TRIMARDOUR

De laret é ?

JOZON

Lausket

A kosté èl re hoann !

EN TRIMARDOUR

« J' t'en fous ! »

JOZON

Maheignet ?

EN TRIMARDOUR

Ag en treid bet er pen, en hou mesk, nen des chet
Hanni ker iah élon, a gors hag a spered.
Nen don ket fol : chetu perag me tar : iah on.
Me iouankiz e veru, e gan, é me halon.
Ha hui e gred é kein, hemb um zihuen, — elsé, —
D'er brezél garu e saù me iehed, mem buhé ?
Ret e vehé bout fol !

JOZON

Fol omb rah ta !

EN TRIMARDOUR

Fol oh !

ER RÉ GOUH

Konzeu ken divalaù ! . . .

EN TRIMARDOUR

Cherret hou peg, tud-koub,
Nen dé ket genoh hui é houlenner nitra.
Chouket ar hou torchen, hui e chomou ama
De gouhat, d'um grauat, hemb gounid hou para.

FRANSÉZ

Ne houlenner nitra genemb ? Santéz Anná !
Mes er vuhé hun es ni reit d'hun bugalé,
Nitra é — e lares — nitra é kement-sé ?

EN TRIMARDOUR

Ja, er peh e zou reit — e zou reit, eit perpet ;
Hag, a dural, cherret hou peg ha cheleuet !
Er brezél ! . . . Nen des chet nitra blaohusoh
Eit er ré e ia kuit hag eidoh-hui, tud-koub,
Rak, pe vou er bautred, duhont, é vrezélat,
Piu e chomou ama, èr vro, de labourat.
D'um soursi ag en doar, de vouitat er lonned
Ha de hounid bara d'er ré ne hellant ket
Mui en gobér ?

ER VAM

Ni ta !

EN TRIMARDOUR

Hui ? « Tu parl's » ! Er moézi !

ER VAM

Ja, er moézi, me mab ! Perak klah hun dikri,
Mammeu, merhed iquank pé koub, nen dé ket ni
É hra, épad er blé, rah er labour én ti,
Er stal hag er predeu, bouitaj eit er lonned,
En amonen . . . peb tra ! hag en tan én uéled
Eit dariù ol en treu hag eit, è pep amzér,
Drest pep tra de houian, dakorein d'oh tuemdér ?
Er peh e hramb én ti, ni e hel er gobér
Er méz ! . . . ér parkeu-sé, kerklous èl ar er lér.
Arat, kludat, foennein, hadein, estein, dornein,
Labourieu er bautred kentoh, mes, malloh brein !
Pe vou oeit er bautred d'er brezél, klenet mat,
Ni é, ia, — ni e vou guélet é labourat
En ti hag ér parkeu, hag, aveidomb, en doar,
Doh tor er motenneu hag ér flangenneu kloar,
E vou hileih dousoh de zigor, de vlosat,
Rak ma vou merhed é e vou doh en arat.

EN TRIMARDOUR

Ta, ta, ta ta ! Chonjeu ! Chonjeu krouiz ! Nen dé ket
Eit labourat en doar é ma groeit er merhed.

Ou léh e zou én ti, — ia. — tostoh d'en uéled.
En ti kanpennet mat, a vugalé karget,
Eit um soursi aoél ag er vugalé-sé
Ha lakat (ou biñans) ar en daul, diragté. *le*

ER VAM

Magein hun bugalé, ha labourat ér méz
Ni e hel er gobér ; é léh unan, diù groéz !

EN TRIMARDOUR

la
« Oui dà ! » konzeu gouli e ia get en aùél !
Ne vou ket bet huéh miz er bautred ér brezél,
Ma vou guélet, dré-ma, treu braù get er merhed.
Fringal e hra er lon pen dé digabestret.
A dural, chom e hrei hoah ér vro mar a zèn
Aveit ou honfortein, mar ou des jamés poén.
Ne vou ket ér labour ér parkeu pé én ti
E dregason nezé, er mūian, hou mioézi !

JOZON

Petra e vennes té larel ?

EN TRIMARDOUR

Er huirioné !

JOZON

A zivout mar a voéz divergont, ia, marsé !

EN TRIMARDOUR

A zivout er lod-bras ! — kent pèl, hui ou guélou,
— Hui, er ré gouh pé er ré klan hag e chomou
Dré-ma, hui ou guélou, — er moézi diméet,
Hag er merhed iouank hag en intanvézed

é krol hag é sounein hag é hobér chervad.
« Damb dehé, nom de nom, fonabl ha marhamat,
Rak er brezél pèrchans ne badou ket dalbéh,
Damb d'er plijadurieù, tré ma vou marù er méh. »
Hag, épad ma koéhou, duhont, ar en dachen,
Guellan pautred er vro, un tam-hoarn en ou fen
Pé en ur léh benak ag ou hory dihoèdet,
Guélet e vou dré-men é fansal er merhed !

JOZON

Eit konz ag er merhed ker vil-sé, ne tes chet
Té enta, trimardour, na mam na oér erbet ?

EN TRIMARDOUR

Na mam, na oér, na tad na kar, n'em es hanni.
A me herentaj-mé er bed e zou gouli.
El men dé me halon gouli a garanté :
Ne chom ket mui genein meit me feurkeh buhé.
Ha hui e gred em es er chonj d'hé rein aroah
D'er brezél divalaù e zistruj hag e lah ?
Ha ! la, la ! kerhet ta, hui, pe vehèt gahet,
Kerhet ta, sentusoh eit ur vanden déved,
De gemér ur vechér ankouheit l'oh marsé
Hag hun es guéharal disket épad tri blé,
Er réjimand, mechéer er voserion !

EN OL

Ho ! ho !

EN TRIMARDOUR

Ho ! Ho ? . . . Nitra guiroh ! Lahein tud eit er vro !
Mes er bosér aoél né lah ket meit lonned
Ha hui e lahou tud-hui, hamb ou hanañet,
Tud ha nen devou groeit biskoah droug erbet l'oh

Hui ou labou èt ma iah er bosér er moah.
Mé, ne garehen ket, eit priz erbet, gobér
Un dra ken divalaù, na bér na hir amzér.

JOZON

Mar dous galùet neoah élobb ?

EN TRIMARDOUR, ar é hoar.

Ne sentein ket !

JOZON

Guel é genis enta guélet er vro goasket,
Mâlet, flastret édan treid en auemized
Ha kabestret arlerh get liammeu kalet ?

EN TRIMARDOUR

O! er broieu e zou, kleuet ma!, mem bro-mé.
Mem bro e zou un dra hemkin : me liberté.
Kenevou ! . . . Kerhet hui de gemér hou kabestr.
Mé, ne hanatian ket na bro, na Doué, na mestr.

Mont e hra kuit.

GONÉRI

Pegement e guittas Jézus, pe anduras
É basion ! Unan, dré dèr guéh, en nahas
Mes er goahan e oé en hani er guerhas.
En hur bro-ni bevou qué mar a Judas !

Er hloh e son.

FRANSÉZ

Chelouet ! En tauleu !

GELTAS

Unan klan é tennein

Doh er marù !

ER VAM

Ne hellér eiton nameit pedein !

GONÉRI

Er hloh e son eit laret t'oh, — moézi,
Pautred, — penaus é ma er vro én angoni
Hag é ma rekis t'emb nonpas pedein hemkin
Er méz pé én tiér, ar benneu hun deuhlin.
Mes, arlerh en devout pedet, hi e houlen
Seùel hag, hemb dalé, monet ol d'hé dihuen.

Mont e hrant kuit meit Gonéri hag é vam.

ER VAM, en hé saù.

Er bléad, ér parken, a blad e zou koéhet
Hag, eiton, revou Doué, eit birhuikin, mélet !
Mes ur bléad aral hileih présiusoh,
Ur bléad kaër saùet a hoéd hun tadeu-kouh,
E'ia de vout falhet get er marù didruhé.
Doh omb-ni, er mammeu, hou péet truhé, men Doué !

Hi e azé ar ur mén dirag er puns.

GONÉRI, ur glin doh en doar.

Mam karet !

ER VAM é lakat hé dorn ar é ben.

Té, aoél, te chomou, Gonéri,
Hag, arlerh en dichuéh, fé iei ar er studi
Éndro, rak galùet zous, — ur vam ne fari ket !
De vout beleg un dé !

GONÉRI

Ia, mam, mar don choéjet !

Chetu, a vihannig, get petra é ma bet
Karanté me halon ha chonjeu me spered,
Get en iliz, en autérieu, en overen . . .
Dalbéh er chonjeu - sé en des troeit é me fen
Ha, deusto méù doh bet intanvéz iouank-flam,
— Ur vanden bugalé de zesàù, ô me mam,
Kavet e hues en tu de lakat a kosté
Ur hueh ma hues péet, blé ha blé, hun delé,
Treu erhoalh eit pécin, ér séminér bihan.

Me studi !... Trugéré d'oh mil guéh, e laran.
Mes, chetu, mam karet, chetu un dra neué ;
Er brezél ! Ha karein e hras mem bro-él Doué !

ER VAM

Hama ?

GONÉRI

Ne ouilet ket, me mam ; hou volanté
E hrein, — rak, kement-él mem bro, m'hou kar eué.

ER VAM

Nen dous chet hoah én oéd, me mab, de vout galhet,
Erauk ur blé atañ, é mesk er sudarded ?

GONÉRI

Pen dé er vro ér poent a varù, ne sellér ket
Doh en oéd, mes doh nerh en dud ha doh ou gred.

ER VAM

Ha té chonj e vehé, té eué, me huittat,
Té groeit eil chervij Doué, monet de vrezélat,
De lahein tud, de vout eué lahet marsé ?
Un hadour bihannoh é park en eutru Doué !
Nen des chet treu erhoalh a Jozon, er houhan
A me fautred ? Ret é hoah rein er iouankan !

GONÉRI

Me mam !....

ER VAM

Ne chonjen ket é oes ken digalon !

GONÉRI

Me mam, chonjet em es, tuchant, ér basion
En des bet er Salvér hag é vam de andur.

ER VAM

Honneh en des salvet ol en dud, me hroédur.
Nen des chet mui dobér a basion erbet,
Rak eil ol er pobleu, Jézus en des marhet.
Nen dé ket treu erhoalh kement-sé, me mab-peur ?

GONÉRI

Er goèd e ziviré, get en huéz hag en deur
Ar é dal, ar é gory abéh !... Pé un dristé
Er guélet, er peurkeh Salvér ! Mougein à hré
Édan sam er glahar, épad é angoni.
En néan, adrest dehon, e sublanté gouli,
Mes, en un taul, un él guen-kann e zichennas.
De genig ur halis dehon !....

ER VAM

Allas ! Allas !

Tañ, Gonéri !

GONÉRI

Kalis er goèd, kalis ponér
E geméras étré é zehoru er Salvér !...
Ne faut ket t'oh, me mam, bout eidonn en él-sé ?

ER VAM

Tañ enfa, Gonéri, ne gonzes chet elsé !

GONÉRI

Me mam, mam beniget étré ol er mammeu,
Ne vennet ket kemér lod ag en trebilleu
E zou doh men gortoz ar en hent ma kerhein ?
Ne vennet ket, me mam, deuhantérein genein
Er halis e genig en él d'en nemb e ia
D'er brezél ? Mam, laret ia pé pas !

ER VAM get un ankin hemp par.

Me lar ia.

*En don ag er lér-hoari um zigor. Guélet e hrér
Jézus én angoni hag un él-guen é kenig
dehon ur halis.*

ER GANNERION

Péger kalet ha péger kri,
O me Salvér, hous angoni !
Kri ha kalet é kavamb-ni
Hiniù eué en angoni
Hun es de andur, ô men Doué !
Eled en néan, plijéet geté
Rein d'emb konfort get larganté !

En tenneris e goéh.

LODEN II

Er memb tachad, un de benak goudé.

FRANSÉZ, *ur hroëdurig ar é varlen ;
ean e son eit er luchennat.*

Fé ! chetu mé lakeit de hoarn er vugalé !

GELTAS, *é tisoñ.*

Deuñ mat t'is, Franséz ! Luchennat e brès té
Ha mé, me hoarn er seud, ér lanneg a kosté.

FRANSÉZ

Sel ! mañ omb hoali elkent d'un dra benag !

GELTAS

Elsé,

Ni e sekour ataù, revé nerh hun manpreu,
Er ré e harz ou horv én ti pé ér parkeu.

FRANSÉZ

Na peh tristé e goéh, hemb arsaù, ar er vro !
Oeft int kuit, er bautred iouank hag hemb distro
Ur lod bras a nehé.

GELTAS

Allas ! en hun ti-ni,
Ken trouzus guéharal, Franséz, ne chóm ket mui
Meit me merh — te verheg-hag hé hroëdur bihan.

FRANSÉZ

Hannen e zou, Geltas, pautrig me merh kouhan.

GELTAS

Ur péhig a groëdur ! É dad pakret !

FRANSÉZ

É dad e zou hiniù più houï émen ?

Allas !

GELTAS

Poñ vras

En des bet, sur erhoalh, é kuital é dachen,
É voéz hag er hroëdur e gousk ar te varlen,
Ker peahus, hemb gouïef é ma é dad, duhont
E vrezélat é kreis er safar hag er skont.
Chomet é Gonéri genoh elkent ?

FRANSÉZ

Pas !

GELTAS soñhet

Pas ?

Nen dé ket Gonéri ér gér ?

FRANSÉZ

Nann, kenteh ma huélas

Er réral é laret kenevou d'ou herent,
Ur gir hemkin d'é vam ha chetu ean én hent
Eit monet de Huéned d'am angajein.

GELTAS

Più é

E ra d'en dud iouank, Franséz, er chonjeu-sé ?
Er chonj, deusto men dint libr él éned en néan,
De guittat ou farréz, ou herent, en dousan
Ag er mammeu, eit mont, él Jésus, hun Salvér,
De sammein ar ou hem ur grôéz tiù ha ponér
Ha dé verùel marsé, èldon ean, ar nehï,
Dispennet ha draillet ou horv a hoèd gouli ?

FRANSÉZ

En hani en des reit dehé er chonjeu-sé
Ne hel ket bout hanni nameit én eutru Doué.
Ha-pen dé guir é ma Doué ou mestr hag ou roué.

Nerh ha konfort, me chonj, ne vankou ket-dehé.
Kousket é me mabig bihan !... Dousig, dousig,
Rekis é d'ein en doug betag é gavéllig.

Exit.

GELTAS

Ké ta !

Arlerh un herradig.

Ché ! Ur sudard, duhont ! Tostat e hra
Fonabl ! Eraug en noz é ven arriù ama !...
Gonéri ! M'en hanah doh é bazeu hardéh,
Doh é ben plum ar é ziskoé ! — Hannéh,
Nen des chet pautr erbet hag en talv ér hanton.
Isprid ha karanté, nitra ne vank dehon.
Ha chétu ean sudard, brezélour ean eué,
Deusto ma nen des chet, me chonj, meit trihuéh vlé.
Dont e hra de laret kenevou, sur erhoalh,
D'é gerentaj, érauk kemér hent er vro-Gal !
Me hrehé guel pèrchans er lezel é unan
Get é dud, eit tremén en érieu devéhan.
Chetu ean é tisam ag é sañ é ziskoé...
é lakat é lèraj hag armaj a kosté.
Ne ven ket anehon ma vou guélet elsé
Get benuegér er marù éspign doh é gosté.
Peurkeh pautr !

É sellet aben d'en ti.

Peurkeh mam !

Exit

GONÉRI é tisoh

Ché :... Hanni

Er repér ?... Guelarzé ! — É mant azé, én ti
E zou ret t'ein kuittat, allas ! ti me zadeu
Ma oé ken dous biheïn étre é vangoérieu,
étal en uéled don ha digor ha ledan,
én luemdér e daulé éndro dehon en tan !
En ti-sé men don bet guéharal luchennet,
É me havel pé ar barlen me mam karet,
Rekis é er huittat, allas ; kuittat eué
Ha marsen aveit, mat-più houï ? er parkeu-sé,
E ra d'emb hun biùans pamdiek, — er pradeu
E vag lonned en ti, — er hoèden, er lanneu

De beb kours ag er blé dalhmat goleit a eur ;
Er gué e ra d'emb chistr hag er puns e ra deur ;
Hag en iliz e sañ én èbr ag en amzér,
Duhont, hé zour ihuél ha karget a glehiér :
Er vened hag e hoarn kement a relégu,
Ré me zad — dichennet ér bé — bé é daden
Re gour, allas ! é kreis é nerh, é iouankiz !
Kenevou d'oh, me zi, me farkeu, me iliz !
Kenevou d'oh, ó hui e garan, hemb arvar
Er muian, sur erhoalh, a ol en dud hou kar.
Me mam !

ER VAM, ar trezeu en nor.

O Gonéri ! Chonjal e hren : « Hiniù »,
M'er guélou !

GONÉRI

Mam santél !

ER VAM

Gonéri, me zou kriù !
Klasket em es get Doué hag er Huerhéz Vari
Konfort, en déieu-men ha te hel, Gonéri
Konz t'ein revé te chonj.

GONÉRI

Bet on bet é Guéned.

ER VAM

M'er gouï — hag eit sudard é ous bet keméret.
Mat !

GONÉRI

Kenevou ! Ha deit on hiniù, me mam, de laret t'oh

ER VAM

Kenevou, me mab !

GONÉRI

D'en hani e ia kuit, aveit ma vou kriùoh
Ar en hent men des ean galùet kanveu er hloh.

ER VAM *é seuel hé dorn.*

Bennoh en entru Doué, bennoh te dadeu-kouh
Arnis, me mab ! Nen des nitra talvoudusoh.
Plijéet get sent er vro goarantein te vuhé
Ma hellei dont endro ha bout beleg un dé.

GONÉRI

Bet on bet, a vitin, me mam, én overen
Ha dirag en autér, pléget genein me fen
Me chonjé ér Salvér, me unañné geton,
A gement ma hellen, me spered, me halon,
Eit gobér, mé eué, peurkeh, me sakrefis.
Hemb glahar, memb betag er goèd, mar dé rekis.

ER VAM

Doué e sellou, me mab, doh te volanté vat.
Um goutantein e hra a nehi liés mat.
Te zeï endro, kent pèl ; — Doh en autér, un dé,
Dirag men deulegad, te grapou té eué
Ha te overennou !

GONÉRI

Me mam, plijéet get Doué !
En é zehorn é ma me iehed, mem buhé !

ER VAM

Ia, te overennou, un dé, men Gonéri !

GONÉRI

Chonjal : « Introibo ad altare Dei ! » . . . .
Kemér é men dehorn er halis eur karget
A hoèd . . . . er goèd en des ar er Halvar ridet,
En amzèr-hont ma vou er vro a Frans mouistet
Ha ruet get kément, kément a hoèd schuillet

Ha deit eué de vout èl un autér sakret,
Me larou mé me overen, me mam karet,
— Get men goèd ér halis hui e geijou nezé
Hou tareu ha ne vou jamés me leuiné,
O me mam beniget, brasoñ eit en dé-sé
Ma rein eit ol er ré e garan mem buhé !
Me chonj én overen ; me huél me heah Salvér.
E sammein ar é skoé pléget ur groéz ponér.

ER VAM *é tistroein hé deulegad.*

Petra e splann azé ? Ha ! Doh troèd un erùen
Ur sah-sudard, armaj . . . . ur gléan, ur fuzillen !

GONÉRI

Kroéz er sudard, me mam !

ER VAM

Kemér hi, Gonéri,
A men dehorn, dehorn te vam, ia, kemér hi,
Ha nerh er vartired santél é te galon,
Ké de andur eué, me mab, te basion !

Jézus e sam é groéz !

ER GANNERION

Jézus e sammas ur groéz
Ponér ar é ziskoé
Ha, get ankin ha gloéz
Hé dougas eit disam ar nehi, é vuhé.
Plijéet geton rein d'er sudard neué
Nerh ha konfort
Eit doug é groéz eué !

LODEN III

Ar en tál-brezél, en un tranché. Noz é hoah. Kleuein e hrér un ten-fuzillen, taul ha taul, é tarhein.

Jozon é tont ér méz ag en doar.

Ha ! la, la ! Chetu ind dihousket, er Boched
Hag é huéhein ou fri, a vitin, hemb mouched.
Kousket em es betag diù ér en hur loj-ki
Ma larér a nehon, é gallek, ur « gourbi ».
Mes er pemzek e oemb abarh, get ou hanâl
É vlazein ha mar-a-unan é tirohâl
En des men dihunet é kours ! — Petra gobér
Ke ne sañou en dé eit lahein en amzér ?
Butumein ? N'em es chet mui butum ! Patérat ?
Ke ne gavein en tu de houlen ur bimpad
Get er hetan e zei ér méz ag en toul-sé !
Me hel, en ur laret me fatér pedein Doué
Eidonn hag eit er ré e garan.

Doh um zistroein.

Ché ! Uisand !

Goleit a fang, mes glan a galon èl ur sant !

UISAND

Ha ! . . . .

JOZON

Ha !

UISAND

Fé ! me gredé bout ér méz er hetan.

JOZON

Rekis e vehé bet distag te ziardran
Koursou a zoh er plouz en tuemmé, gourvéour !

UISAND

Deit omb hemkin endro de greinoz en nihour,
Goudé en devout bet douget ar hun diskoé

Dré er fozelleu don ma um fangér énné
Trestier, filorjed, armaj ha pep sort treu.

JOZON

Na pegen dishanval e oé er filajeu
Genemb-ni, en hur bro, duhont, é Breih-Izél,
Ér penhériu grommet a chapélieu santél ! . . . .
Bodet en dro d'en tan, ar pankeu en uéled,
Pé marahuéh ér hreu tuemmet get er lonned,
Ol en dud um dolpé, arlerh koén, eit cheleu,
En ur ivet ur lommig chistr, en doéréieu.

UISAND

Ama, pesort buhé ! . . . . Peurkeh léieu skleijet
Betag er vosereh, é hortoz bout lahet !
Ni hun es un inéan èl er réral eué
Neoah !

JOZON

Ne chonjamb ket kals énni !

UISAND

Eidon-mé,

Me lar ur pen patér diù huéh benag én dé,
Me lar me zreuigeu, mitin ha noz, de Zoué,
D'er Sent, sent Breih-izél hemkin, ha, drest pep tra
D'er Vam-gouh, patroméz hur bro, — santéz Anna.
Cheleu penaus é patéran !
O men Doué, hui e zou én néan
Chomet duhont, ne glasket ket
Dichen ér bed-ma miliget,
El men des groeit hou Mab ur huéh
Ma oé bet staget doh divréh
Ur groéz ponér ha hirisus,
Ne bret ket èl hou mab Jésus.
Chomet én néan rak ar en doar
Ne gavér meit poén ha glahar.
En doar e hues groeit dous, men Doué,
Un ihuern é, hinü en dé.
Begaset t'emb hou ränteleh
Ma tigoéhou genemb er peah

Ha ma hei peb-unan d'é du
 Pèl a zoh ihuern en tan-ru,
 Er sudarded d'ou bro endro,
 Eit chom de virhuikin ino.
 Marahuéh er sah-bouid e vèk !
 Reit t'emb hun bara pamdiek !
 Bara get kig hag amonen ;
 Hag aveit glubein en anchen,
 Reit t'emb guin ru pé hani guen
 Get ur lommig lagout open,
 N'ankouhet ket, m'hou ped eué,
 Nag er butum nag er hafé.
 Perchâns ni e chonj hileih ré
 ér lon e zon énomb, men Doué,
 Hag e houlen gobér chervad
 E lonkein hag é vutumat.
 Mes, én arben d'hun trebilleu,
 Pardonet t'emb hur péhèden,
 El ma pardonamb . . . .

JOZON

Ur gir ré !
 Arsa ! Uisand, te bardon té
 D'er Boched, d'er lousteri-sé ?
 Fol ous elkent, é guirioné !

UISAND

Ia, èl ma pardonamb ! Amen !
 Me achiù elsé me fedén
 Dalhmat, ha ne ian ket pelloh.

JOZON

Mat ! Doué ne houlen ket muioh !
 Rak, ne farian ket ha m'er lar d'is, Uisand,
 Hemb geu hag hemb distro : nag é vehen ur sant
 Ha lakeit me, statù én iliz, pe varuein.
 Rekis e vehé d'ein bout fol eit pardonein
 D'er Boched-sé er peh ou des groeit d'er merhed,
 D'er mammen, d'er ré gouh, d'er vugalé lahet
 Pé maheignet dehé ! Ret é vehé dichen
 Befag bout ur lon gouïù hemb spered en é ben
 Hemb kalon en é greis, eil pardonein dehé
 Rah en droug ou des groeit hag e hrant hoah bamdè

UISAND

Ia, mes, èl ma larant é gallek : « T'en fais pas ! »
 Rak, kent ma kannou er goukou : « On les aura ! »

JOZON

En attretan, ret é biheïn
 Er fang, ér vouillen, én doar brein.

UISAND

En toulleu-sé toullet kentoh
 Eit lojeïn er chach pé er moh.

JOZON

Toulleu fangek hag hemb sklerdér
 Nameit ur holeùen distér
 E kréneïn ar en hantulér.

UISAND

Pé un dristé ! Pé ur vizér !

JOZON

Er « gaz » ne vank ket t'emb neoah.
 Hannéh ne splann ket, ean e lah.

UISAND

Eit um asten, gulé erbet
 Meit en doar glub ha plouz mouistet.
 Nen domb ket guel eit en ur hreu.
 En huen, en anstu hag er leu
 E zèbr, hemb arsaù, hur brohen.
 Ni um graù, ag en treid d'er pen
 Pe zant er lonnédigeu-sé,
 E flastr hag e lah mar a ré
 É lakat de ridek ou goèd
 Etré ivinieu en neu vèd,
 Mes bout zou kement a nehé
 Ma chuéhér get er vechér-sé.

JOZON

De vitin, en trouz e gleuér
 Hou tihousk pèl kent ma chonjér
 Guel eit kant kok en ur rakér !
 En hou saù, é korv bèr amzér,
 Hui e gleu hucherèh, safar.
 Edan hou treid, krénerèh doar.
 Er fang e strimp, er mein e darh
 Fonabl é krapér ar er garh.
 Er fuzillen get hé gléan nuéh
 Sterd én dorn eit er laherèh.
 Chetu ni é kreis er vurèh
 Adrest er pen, huitellereh
 En obuzieu e goéh pelloh.
 Er skont hag er marù en dro d'oh.
 Tud é koéh a drechil, a blâd
 Hag er balleu, stank èl en hâd
 E streu, en hadour én èrui.
 Hemb ne chonjet, e huéh hou fri.

UISAND

Ne grollamb ket elkent bamdé
 Doh sonnen er laboused-sé.

JOZON

Peh iliz en des orglézen
 Hag e dalv ré er hannouen ?
 Kannonen bihan : flaouitteu
 Èl er ré e son ér festeu.
 Kannonen brasoh : er hlehiér
 E sonnou kent pèl er viktoér.
 Er ré pikolan a nehé
 Zou èl gurun en eutru Doué.
 Pen dint ar un dro é trouzal
 Èl en aùél — môr é kornal,
 Mab-dén mantret ha penveudet
 E chonj é ma achiù er bed.

UISAND

Ni e hellou elkent hiniù
 Dichuéh marsé ?

JOZON

la, mar domb biù

Betag en noz.

UISAND *get nerh*

Sur erhoalh é.

JOZON

Perak : sur erhoalh ? Te houi té ?

UISAND

Me chonj penaus en eutru Doué,
 Deusto men des dohomb truhé,
 Ne hel ket digor dôr é di
 De dud e viù ér lousteri
 Hag ér vouillen, èl ma hramb-ni.
 Neoah é justis e zeli
 Èr baradoéz hun digemér
 Arlerh hun buhé a vizér.

JOZON

Treu erhoalh é ma chomou glàn
 Nonpas er horv mes en inéan.

UISAND

Lousoh omb eit en toseged,
 Dalbéh én doar èl er gohed,
 D'en noz hemkin é tisobamb
 Ag en toulleu-sé - hag é hamb
 De labourat, ér fozellen
 Hanùet, é gallek, tranchéieu,
 De seùel endro ou hléieu
 Koéhet édan en obuzieu.

JOZON

Petremant, pe arriù en noz,
 E leh chom ama de repoz.
 Monet e hramb de batrouillat,
 De laret é ; de jiboésat
 Nonpas gadon na kounifled,

Mes tad é lomb, — én tiélded,
En drein-hoarn goleit a biken,
Seblant er marù ar hur pázeu.

UISAND

Chom d'en noz, épad ériadeu,
El dihoallour én tranchéieu,
En deülegad dalhmat é spi
Mar nen dés diragomb hanní !
Er galon deit de vout ponér,
Get en ankin e andurér
En ur chonjal én ti peahus
Ma viüemb abarh ken eurus
Ha ma chom hoah hiniü en dé
Hur moézi hag hun bugalé,
Hur mammeu hag hun oérézed
Tuemmet get tan dous en uéled.

JOZON

Pasion Jézus e zou bet
Hileih kaletoh hoah, me gred
Er souffranseu e anduramb
Skannat e hrant, a pe chonjamb
E ma eit goarn en doar sakret
Get hun gourdadeu labourret,
Hun tiér kollet ér parkeu,
Bodet endro d'en ilizieu.
Aveit ou goarn hag ou dihten
É vrezélamb ar en dachen
Ha betag rein memb hun buhé.
Ia, pe chonjamb é kement-sé
En noz eidomb e zou dousoh.
En néan e zichen izéloh
Hag, adrestomb, un dén e huél
E splannein divachél un él,
El goarnour hur bro, seblant é,
Deit de laret t'emb : trugéré !

*En heu sudard e gousk — en orglézeu e hoari —
Kleuein e hrér ur han deit a ziarlué hag, é kreis ur
splandér hemb par, guélet e hrér sant Mikel. Kement*

*sen e bad un herradig hemkin ; er splandér get en
arhél e ia kuit. En orglézeu e daü ; er sudarded e zi-
housk hag e gonz.*

UISAND

Nen dé kel bourabl er brezél !
Open ur sant, open un él
Ne hellehé harzein pèl bras
En ur vuhé ken trist, allas !

JOZON

Pét kuéh bamdé é huélamb-ni
Er marù treisus doh hun héli.
E skoein étalomb, hemb truhé,
Araug, ardran hag a kosté,
Sudarded iouank, iah ha kriü.

UISAND

D'omb-ni aroah, dehé hiniü !

JOZON

Labourret int bet, er parkeu
Get arér fol en obuzieu
Hag, eit druat en éruí-sé
Er horveu marù e chom énné
Breinet ha keijet get en doar.

UISAND

Falh er marù e sko, èl ma kar.

JOZON

Pegement a véieu déjá
E gavér, duhont ha duma,
Strenet doh tor er motenneu
Kuhet é krouiz er flangenneu,
En doareu e zou ret trézein
Eit dont amá de vizerein :
Er hoédeu, ar vord en henteu,
E kement léh e zou . . . béieu,
Kroézigeu-koéd ar pèb-unan

E saù ou fen aben d'en néan
Hag, ar nehé, nag a hanüeu
Sudarded pé réjimateu
Allas ! e zou déjà skriüet !

UISAND

Ré ha ne zougant hanü erbet
E gavér liés mat eué.

JOZON

Hanaüet int elkent get Doué !
Ia, rak Doué en des davéet
De beb-unan, pen des schuillet
E hoéd ar en dachen-brezél.

UISAND

Davéet piü enta ?

JOZON

Un él. :

Hag en él-sé, get dehorn guen,
En des lammet a zoh é ben
Er gouronen spern er gronné
Eit rein dehon unan loré.

En orglézeu e son, èl ihuélouh. Kleuein e hrér kannein ha guélet e hrér Sant Mikél é kouronein ur sudard hag e varü. En neu sudard en des kousket un herradig : ind e barland endro.

UISAND

Hanni ne zeï a ziarlüé
D'hun sékour enta, a berh Doué ?

JOZON

Mar dé kriü erhoalh pedenneu
En oérézed, er priédeu
Santéleit dré ou haranté,
Er ré gouh hag er vugalé
Chomet ér gér hag én arvar
Mar domb marü pé hoah ar en doar
Ind e von cheleuet get Doué !

Ér lannen, étal en Alré.
Un tour ihuél ha dantellet
E saù ur limaj aleuret
Betag er hogus ag en néan.
Branni en dro dehi e gan.
Pe goéh ar nehi er splandér,
A nigent leü en hé guélér :
« Chetu statu rouannéz er vro,
Rouannéz inouret tro ha tro », *deluann*
E lar en dud, deit a vanden
De zew-fluein én iliz guen
En des gnébaral nun tadeu
Saüet get mein ou meingléieu.
Én iliz-sé, ar un autér
Dalhmat gronnet ag er sklerdér
E daul er pileteu provet,
Ur limaj aral zou saüet,
Han ha gouian, épad er blé,
Stouiet dirag er státu-sé,
Be zou dalbéh tud é pedein,
El men des goleu é loskein.
Pedein e hrér kement ino
Santéz Anna, rouannéz er vro
Ma kredan — ne farian, ket, —
E ma genemb-ni, Bretoned,
Deusto ma n'hi spurmantamb ket,
Genemb é chom, hemb bout guélet,
E kreis er vizér hag en tan
Eit digor d'emb dorieu en néan.

Er sudarded e gousk ; en orglézeu e hoari. Kannein e hrér, mes pèl bras : « Intron Santéz Anna, goarnet hou Pretoned » hag ar ur gogusen ligernus, guélet e hrér Santéz Anna ! Pen dé oeit kuii, er sudarded e zihousk.

JOZON

Uisand !

UISAND

Jozon !

JOZON

Dihousket omb ?

UISAND

Ne houian ket !

JOZON

Chonjal e hran em es, ur momandig, kousket.

UISAND

Mé eué !

JOZON

Ha kredet em es, é me huné,
É kreis en hantér-noz e ia kuit get en dé,
Guélet ne houian più na petra — ha kleuet
Kannein ha muzikein, èl ma hra en éled.

UISAND

Mé eué ; ia, kannein, ker braù ma vehen bet
Chomet hoah pèl amzér, doh ou cheleu, bamet.

JOZON

Liès goannedigèh er horv hag er spered
E hra ma hunéer elsé, pe vér kousket.

UISAND

Mar dé kousket pé pas, un dén n'er goui ket mui,
Na muioh mar dé biù pé marù, — hanni n'er goui,
Ni e gonzé neoah en eil doh égilé.

JOZON

En néan a zoh en doar nen dé ket ker pèl-sé.

UISAND

Ha ! chétu Pen-Ouignon ! - Mont e hra mat, Iouann ?

IOUANN

Na té, pen-lé ?

UISAND

Fal bras !

IOUANN

Ha mé, goannoh pé goann !

JOZON

Ha genoh-hui, duhont, petra zou a neué ?

IOUANN *é tiskoein é dreu*

Boteu, guskemanteu neué-flam.

UISAND

Just erhoalh, é sellet doh te ré : « Pen-Ouignon »,
Hanneh e vrag, hiniù ! Deit zou perchans dehon
Un iritaj benak !

IOUANN

Ia, un arum kentoh !
Pasat e hren kement épad en noz, malloh !
Men don bet forbannet ér méz ag er gourbi
Ha ne arsaùan ket a dorchein me heah-fri.

UISAND

Er Boched e gemér ou fri en ou bizied
Hag er skarh é lakat er maill en ou mouched.

IOUANN

Deu vouched liein fresk em es « touchet » eué
Mes n'ou housian ket, deusto d'en arum-sé,
Me daul er maill adrest er garh ag en tranché.
Er Boched er cherrou, mar karant, get ur loé
Argand.

UISAND

Musik erhoalh ou des groeit, tro en noz
Get, ou orglézeu bras !

JOZON

Hileih guel é repoz
Un dén, pe grén en doar, heijet ha horoset

Edandon ! Ean e gred elsé bout luchennet
En ur pikol kavel a blouz-to goarniset.

IOUANN

Ia, ur peh a gavel ! Ranteleh er rahéd,
Er logod, en anstu, er séhed hag en nan !
Bransellet men bidon ! Ha ! la, la ! peger skan !
Nen des chet mui nitra abarh meil goulitéd.
Ivaj ha ne hrei ket droug l'oh pe veñchet !

UISAND

Ret é laret eué penaus er ré e ia
De glah t'emb er biñans, en ivaj — kement tra
E zou ret t'emb kavet, — me zou sur — e laka
Diù ér muioh eit nen dé ret, de zont ama.
Ind e hoari karteu d'en noz — ha, de vitin,
Devéhat int dalbéh de vonet d'er gegin !

IOUANN

Ind e chom de zigor ou beg ha de zicluéh
Ar en hent ! Hag er braban tra, n'ou des chet méh
Na eun ma pañademb, a dauleu dorn, ou fas,
Pe arriuant ama, get er suben iein-sklas,
Er bidonieu hantér-gouli, skarhet dehé !
Goannaj ! . . . .

UISAND

Chetu Totor é châl ar é ziskoé.
Hama, Totor, dalbéh aneouid ?

TOTOR

Ia, dalbéh !
Ne hellan ket biskoah, memb pen des amzér sêh,
El hiniù, derhel tjem men diskoé : ind e skorn
Hag e daul aneouid betag poul men dehorn.
Hui e hoarh ?

UISAND

N'hun es chet de ouilein é chelen .
Ur hansort é laret doéré é vizérien.
Rah hun es de andur en ur môd pé un âl,
Drougeu.. hemb doug èlous, ar hun diskoé, ur châl.

TOTOR

Istroh eidoh e zou jalous ag er châl-sé.
Ind e huitellou pèl, kent ma koéhou geté !

IOUANN

Cheleu ! Pe vehen té . . . .

TOTOR

Muioh !
Me gleu ! Un iritour

IOUANN

Pas ! — E te léh, m um hrehé keginour !

TOTOR

Keginour ? Pas, donjér ha regred e hrant f'ein
En dud-sé hag e zou dalhmat é keginem
Re lous int ! Nen dint ket honest !

UISAND

En attretan,
N'ou des chet aneouid ! Dalbéh én dro d'en tan !
Tré men domb ni ama skornet get er gouian.

IOUANN

Hag er sah-bouid geté sankranpoèh herpet lan !
Kotelèteu, jigo, bifteek, guin ha kafé.
Nitra, me héh Totor, nitra ne vank dehé.
Nen dint ket élomb-ni ama ! — Pesort friko
Hun es ni de zébrein ? Kig-sal hag hariko
Get restajeu pimpeu e daultant ér suben !
Chetu petra hun es de zruat hur hrohen
Ha lardein hun ballok barùek, diù húéh bamdé.

UISAND

Marahuéh-hui e chonj : « Tostat e hra kreisté.
E tant, duhont, get er biñans hag en ivaj !
Ind e zisoh ! . . . . Nen des geté meit goulmoutaj !

IOUANN

Er hig hun es bet ni disul ! . . . Ind e laré :
« Chetu biftek ! » — Biftek ! er salopérl-sé
Tammeu skrapet dehé a rodeu ur vélo
Ha lakeit de frintein elsé méli-mélo
Get druoni rahed. larteit ha disùeüel.

TOTOR

Ho ! me halou um saù é klah bout diskarget !

UISAND

Pé marahuéh, er hig zou kalet èl er mein.
Rékis é er lonkein, hemb gellet er chakein
Ha droug-boelleu épad un anderüiad arlerh.

IOUANN

Kredein e hrér débrein semelleu boteu-lèr !

UISAND

Dihoal doh en tacheu en devehé marsé
Ankouheit a dennein a nehé er héré.

IOUANN

Tauleu aral, mar um glemmet dehé é ma
Ré gâlet ou biftek-kaïoutehou, ind e ra
Tammeu kig t'oh ker blod, ker blod ma ou lonket
E kredein en devout, ag ou pég, devallet
En hou sah-bouid, ur hataplasm' !

UISAND

Pé kaot-pepon !

TOTOR

Hoand em es müioh müi de ziskarg me halon !
Ho ! cherret hou pégeu !

ABEL kaporal

Petra ? Um glem e hret ?
Hui e zèbr hui dalhmat ér gér goëdi rostet.

Perchans ? — Guel vehé d'oh, é leh chonjal perpet,
A vitin bet en noz, en hou kôv, èl ma hret,
Um gavet hoah curus men doh maget elsé
Pen des kement a dud, ardran er linen-sé
Hun disparti a zoh er Boched miliget,
— Tud chomet en ou bro ha neosah forbannet,
Hun bredér, Fransizion élomb, hag en des nan :
Mammeu, merhed iouank, tud kouh ha ré vihan !
Koutant bras e vehent get er peh é rér d'oh
Hag e zisprizet hui èl pe vehé bouid - moh ! . . .
« Allez ! oust ! » Damb arauk ha fonabl ! Rekis é
Bout ar er linen-tan eit kemër leh er ré
En des goarnet, duhont, épad en noz !

IOUANN

Sel ta !

Get élastik é ma krohennet er hôv - ma !
A dri toul é ma ret sterdein me sinturon.

UISAND

Pen des hoand pé séhed, bleijal e hra er lon !

Kleuein e hrér huchal :

« Au jus ! »

IOUANN

Ché ! Er hafé ! Mal é dehon arriù
Mar dé é chonj lojein é me sah-bouid hiniù !
Taul abarh, me megnon ! . . . Stop !

UISAND

Petra e larér

Genoh-hui, a neué, duhont ?

DÉN ER HAFÉ

Hein ?

UISAND

Konz e hrér

Ag er peah ?

DÉN ER HAFÉ

Suben-leah ?

Er réral e hoarh

En trouz hag er safar
E gleué, noz ha dé, en des men groeit bouar.

IOUANN

Des genemb-ni « arauk ». Te gleüou er goukou.
Dé ha noz é kannein !

DÉN ER HAFÉ

la, mes piü e gasou

Bouid t'oh nezé ?

IOUANN

Te hoér, amiod !

Dén er hafé e ia kuit.

ABEL

Hé ! prest oh ?

ER RÉRAL

Prest omb !

ABEL

Arauk !

IOUANN

Arauk ! Dalhmat arauk ! Er boh
A gir ! Biskoah ardran ! Damb ta !

*Mont e hrant kuit, meit Totor,
TOTOR é sellet aben d'en doar.*

Ur logoden !

M'hé zapehé, hemb poén erbet, pe garehen.
Mes nen dint ket péet, er logod ! — Konzet t'ein

Ag ur rah ! . . . Hui e ia d'er buro de ziskoein
Er losteu d'er serjand-major ; — pen dint kontet
Touchein e hrér deu vlank eit pep rah dilostet
Blank ha blank é tolper danné, mes de betra
E chervij en argand, ér garn a vechér-ma ?
Aroah é vemb marsé lahet pé prizonér
Ha kol e hrér elsé en danné e dolper !
Hag, a durat, perag lahein er rahed-sé
E zou kompagnoned er sudard én tranché.
Truhé em es dohté, èl men des bet, un dé,
Ur vam-gouh, é tremén, truhé dohein eué
E rein d'ein er châl-ma eit tuemmet men diskoé.
Tuemder hou kalon peur e chom abarh, mémé !
Mal é d'ein monet kuit éndro de me loj-ki.
Me zei éndro tuchant de gonz get Gonéri.

Mont e hra kuit.

GONÉRI é tiso, goleit a fang

Ha ! ne hellan ket mui monet pelloh. — Men Doué,
P'em es um angajet, ne chonjen ket é oé
Ker ponér-sé er groéz e sammé men diskoé
Hag e zougan, allas, be vou kent pèl tri blé.
Er marù e vehé guel aveit er vuhé-ma,
Pèl a zoh ti me mam, pèl a zoh er bara
E zèbr, a pe garant, ol er ré e dosta
D'en daul santel ! — Men Doué na truèket un dra !
Hoand em es, hoand em es anoh, ag er biñans
E ret de beb krechen aveit é gonfortans
Ha ne zichennet ket meit ur huéh én amzér
E kreis er lahreh, er skont hag er vizér.
Ha hui e gred, men Doué, é hellamb-ni harzein.
Tré ma vank er bara hun laka de viuein ?
Huézek dé n'em es chet gellet komuniein.
Ha n'hou pou ket, men Doué, truhé erbet dohein ?
Goannedigeh er horv e za fonabl de ben,
Ag en nerh e zastum, ne vern piü, en é ben !
Ker goann on, ma koéhan, mes hui aoél, men Doué,
Hui, hag en des koéhet t'er guéh. Sekouret mé !

Ean e goéh ar é zeuhlin.

Guélet e hrér Jésus e koéh édan é groéz.

ER GANNERION

Edan é groéz, Jézus tèt guéh e goéhas.
Er sudard e goéh ean eué, allas !
Mes ean e saou, pe vou bet maget
Get er bara glan e vag en éled.

En tenneris e goéh.

LODEN IV

En un ti-tan, é Breih-izél.

MARI, *deuhlinet dirag limaj santéz*

ANNA - JOZON, *en é saù, digabel.*

Santéz Anna, mam-gouh er Salvér, patroméz
En tegèheu kristén a Vreih, — ou goarneréz
Féal : — ne houian ket penaus é hellein mé
Laret trugéré d'oh é me feurkeh buhé
Rak ma hues goarantet doh er marù me fried
Hag en dakoret t'ein éndro, deusto d'er goèd
En des schuillet, duhont, ar en dachen-brezél.
E Keranna, un dé, en hous iliz santél
Hui hun guélou kenteh ma hellemb, deuhlinet,
Doh hou trugérékat, mam-gouh er Vretoned.

Hi e saù.

Jozon, na pegen dous e vou, chonjal é hran,
En déieu de dremén, genein, — get er bihan,
Get en élig glan-ma en des en Eutru Doué
Reit t'emb eit kriuat hoah liam er garanté
Hun stag, de virhuikin en eil doh égilé.
Tri miz, Jozon, tri miz ! Achiù vou ben nezé
Er lahereh !

JOZON

Phjéet get Doué !

MARI

Aveit repoz,
Aveit iahat é ous deit d'er gér. Dé ha noz,
Te zichuéhou.

JOZON

Un dé pé deu, ia, mes, goudé,
— Deit me nerh d'ein endro, — me labourou eué.

MARI

Ker goann ous hoah !

JOZON

Ur miz hantér ar men gulé.
Er goèd em es kollet, a boullad ! Soéhus é
Men don hoah deit endro ker béan ha kerklous-sé !

MARI

Kement-sen e zisko é omb karet get Doué.
Pesort déieu eahus elkent hun es bet ni
De dremén, pe oèh pèl, — ni, mammeu ha moézi,
Ankinet hemb arsaù, drest pep tra, é hortoz
Er hasour-lihériu. — Ne gouskemb ket d'en-noz.
Dalhmat é oé hur chonj genoh-hui, — hemb gouiet
Émen hou klah ! — Deit ous elkent, o me fried,
Me stéren a zoustér, mamen me eurusted,
Deit ous, me haretan, endro hag eit perpet,
Me chonj ia, eit perpet, splandér dous mem buhé !
Te chonj é chom eué, ma ? Lar ia !

JOZON

Ia, marsé.

MARI

Pas « marsé » ! Ia, hemkin-hag en tammig gir-sé
E lakei é kàlon te voéz er leuiné.

JOZON

Ia, mar faut t'is.

MARI

Pas « mar faut t'is » ! — Lar ia.
Hemb gir erbet aral.

JOZON

Ia !

MARI

Mat ! — Ia, hemb nitra.

JOZON

Ia, hoah ur hueh, ia, ia !

MARI

El ma hun es laret,
én iliz, d'er beleg, pen domb bet éredet.

JOZON

Koutant ous ?

MARI

Eurus on !

JOZON

Ken eurus, mé eué,
Men don èl penveudet !

MARI

Ho ! peh sôdel on mé !
En eurusted e hra kol er pen ; ne tes chet,
A houdé er mitin, hoah débret na ivet
Nitra !

JOZON

liamuz
Geou ! Ur *seuréz* — en hani a me sâl
En des lannet, èl ma kuitten en ospital,
Me sah a liénaj, a gateù, a viùans *viùans*
Ha mem bidon, betag bout bar, a huin a Frans.

MARI

liamuz
Er *seuréz* vat !

JOZON

u. n. h. h.
Hi é en des um soursiet
Anan, — dalhet te léh étalon, moéz karet,
Dé ha noz, tré ma oen astennet ar me hein
El er Salvér Jézus ar er groéz é soufrein.
« Tenez, mon bon ami, en des hi laret t'ein,
En ur zigor me sah gouli eit er lannein,

Voici quelques douceurs pour la route et du pain
Et du vin, en cas que vous auriez soif ou faim »
Dèbret em es er bouid, ivet em es er guin
En nihour — ha kousket em es bet er mitin
En trein. — En ur arriù ér gâr, er chonj em boé,
E lavarn er marh-guen, de bëein un « tourné »
Mes.....

MARI

Mes petra, Jozon ?

Jozon

Ne oé ket meit pamb ér.

MARI

En davarn-sen e zou digor é pep amzér
De beb ér ag en noz èl ag en dé. — Un eah,
Ia, un eah é guélet, tré men dous té, peurkeh.
E té vanpreu guellan elsé martirizet
Guélet dré-men en dud iouank ken dirollet.

Jozon

Me larou d'is, d'is té hemkin, rak kement-sé
En des groeit f'ein ur boén hemp par ha méh,
men Doué !
Ia, poén ha méh ! — Dré er fenestr !.. O ! Perak ta
Em es mé bet er chonj, en un taul, eit nitra,
De sellet, én ti-hont, dré er fenestr elsé ?

MARI

Petra e tes guélet ?

Jozon

Treu divalaù, kred-mé !

MARI

Pen des get er glahar kement a dud goasket !

Jozon

De bemb ér de vitin, — rah en noz treménet
Déhé, te houi penaus, — merhed iouank, moézi,
Kraun-bautred hag eué, en ur horn ag en ti,
Hantér-kuhet, ré gouh — er ialh e zou geté, —
Rah é hobér chévad, é sonnein, — hoand em boé
De zigor get me zroèd en nor hag é strimpein
A ziar en trezeu én ti, d'ou faùadein,
Rak ne houies chet più en ou mesk e huélen
En niù verh a Gerbig, Margarit hag Hélen.
E hoarhein, é skrignal, é sonnein, é hobér
Amoédaj a beb mod, — chetu marüet ou brér....

MARI

Ou brér ? Uisand ?

Jozon

Meit ia ! En dé kent aveit déh
Me gleu laret é hanù, m'er guél é kemér léh
Er gulé étalon ; me saù, ean e zigor
E zeulegad ken don èl en néan hag er mor,
E sterd men dorn, e glah konz, é vég digor bras,
Hag, en treno, skoeit en é ben, ean e varüas.

MARI

Peurkeh Uisand !

Jozon

Ama é oérézed e grol.
En saill èl en dél-séh e skrap en aùel fol.

MARI

Pé un dirollereh !

Jozon

Hag en ou mesk eué
Moéz Josim a Gerlaz diméet a neué
Nen des chet hoah huéh miz d'er minour a Germék
Dont e hras er minour goudé d'en tâl-brezél.

MARI

Douget é « disparu », en déieu-ma.

Jozon

É oé

E me hor-pagnonéh. — Eidon-mé, lahet é.

MARI

Pé prizonér.

Jozon

Me lar d'is pas ! Nen des chet bet
Epad ma oé genemb duhont taul-béh erbet.
Kent men don bet mé skoeit « dispariset » e oé.
A dural, — biü pé marü ou fried — un eah é
Guélet ken diganpen er moézi diméet
En ur vro hag en des kement a dud lahet !

MARI

Jozon, lausk a kosté er chonjeu divourus
Pen domb ni ken eurus, hun deu, ia, ken eurus !
Chetu bara, — bara pobet t'ein en hur forn,
Goudé en devout ean méet get men dehorn.
Bara segal, — ne zèbramb mui bara guméh.

Jozon

Bara en ti ! . . . Hanni aral nen talv, hannéh !

MARI

Hag er chistr ! Er blé-ma, karget é er fusteu.
Ni é, merhed, en des cherret en avelen,
Troeit er velin, saüet ~~ha~~ sterdet er vargen,
Ha lannet er fusteu !

Jozon

Na pesort moéz a ben
En des en eutru Doué reit t'ein !

MARI

Ia, ia, groa goab !
De te dro labourat ! « Allons », luchen te vab,
En attretan ma hein betag er haü de glah
— Rak nen dé ket elkent anehon ivet rah, —
Ur vouteillad benak ag er chistr e tes groeit,

Té-memb, er blé érang er brézel ha lakeit
E bouteilleu fiblet get filorjed. *fil de fer*

Jozon

Ha ! Ha !

Trezolieu a beb sort zou kuhet én ti-ma.

Ean e sel èr havel.

Luchennat ! . . . Kousket é ! Talvein e hra er boén
Luchennat ur hroédur kousket ! — E vleü melén
E splann èl er bleu-lann édan splandér en dé.
Me mab, chetu me mab ! Na euruset on mé !
Er goéd e rid en é hoèhiad, er memb goéd é
Em es, ar en dachen-brezél, get larganté
Schuillet open ur huéh ; er goéd a me halon
Hag e hrei a nehon, me chonj, ur guir Breton.

MARI *deit éndro*

Chetu er chistr ! Open kant bouteillad e chom.

Jozon

Ivet e veint fonabl !

MARI

Kemér aoél ur lom !

Jozon

Pas me uman. — Me ven ma tei eué me mam
Hag en tad-kouh, deusto ma krom, édan er sam
Ag er bléieu, é gein !

MARI

Kroéz er ré gouh ! — Ké ta
D'ou hlah, er voizined eué, ma teint ama
De gemér, ind eué, lod ag hun leuiné.

Jozon

Erauk, vennein e hran rein d'is un dra neué,
E hramb, duhont. — amzér hun es épad en dé,
Get penneu - obuzieu, - é téein en danné
Anebé, — é lakat arlerh er mantal-sé
En ur mol . . .

MARI

Ur hoalen !

JOZON

Ur merch a garanté

Em es degaset t'is, en ur vouistr argantel.
Tri miz em es lakeit d'hé gobér ; nen dé ket
En danné a nehi e vehé kals a dra
Mes me labour. — Sel, kizellet em es ama
Ur galon eur, me halon-mé, reit eit perpet
D'is té, d'is té hemkin, men dous muian karet.

MARI

Trugéré d'is, Jozon ! Ar mem biz é chomou
Ha, mar da hoah déieu tioél, hi e splannou
Eidon, eidon hemkin, èl ur stéren vihan
Kollet én tioélded ankinus ag en néan.
Ké bremen de bedeim er réral ér penhér.

Jozon e bella.

Epad en amzér-sé, me lakei mé er guér
Ar en daul, ma treinkemb én inour d'en hani
E zou deit de gemér lèh er mestr en é di,
Etal é voéz perpet fidél hag é groèdur,
Alerh er poénieu garù en des bet de andur.
Chetu ind é tishoh !

Deit ta, mam, deit, tad-kouh.

Deit, amizion ! Keméret lèh, mar plij genoh.
Nen des, me chonj, hanni jalous ag en eurvad
E zigoéh én ti-men hintù ! Groamb ta chervad !
Mam, nen doh ket eurus ?

ER VAM

Géou, me merh, sur erhoalh

Eurus on eit hanna mes me chonj én aral
E Gonéri !

JOZON

ÉR memb konpagnonèh é oemb.
Ni zèbré er memb hould, ér memb toul é kouskemb,

Hag harpet ar nehon ha ean harpet arnan
Kalonekoh e oemb eit harzein doh en tan.

ER VAM

Perak ne ven ket ean biskoah donet d'er gér ?

JOZON

Chom e hrei ar « er front » belag dé er viktoér.

FRANSÉZ

Moiand ma ne vou ket anehon dichennet
Erau !

GELTAS

Krénein e hramb eiton !

JOZON

Danjér erbet !
Biskoah klan na biskoah bleset ! Doué er goarant,
Un dén er guél splann mat, rak ur sant é, ur sant.
Ur sant ha nen des chet meit ur chonj en é ben,
Héli, ar hent er groéz, er Salvér pen d'er beñ.

ER VAM

Eiton hag eit er ré e zou géton duhont,
E kreis er lahéréh, en néhans hag er skont,
Laramb, mar plij genoh ur beden a druhé
D'hur mam santéz Anna, d'er Huerhéz ha de Zoué.

Ind e gan, ar don en : Adoramb ol.

Santéz Anna ha hui Guerhéz santél,
Eled en néan ha Sant Mikél arhél
Goarnet er sudarded e zou oeit d'er brezél.
Drest pep tra, ni hou ped, eit pautred Breih-Izél.

LODEN V

Ar en tal-brézel ; adrest en tranché, ur groéz nuéh en hé saù : er Hrist distaget dré un obus e zou koéhet doh hé zroéd. Deu sudard, er groéz-ru ar ou bréh klei e barland.

SKOUARN

Chetu ni a houdé ma splann en dé ama
El den « zozo » gopreit aveit gobér nitra.

PENNEK

Péet omb eit kargein ar ur gravah-izél
Hur hansorted koéhet ar en dachen-brezél
Hag ou doug, ar nehi, d'en ambulans tostan
Pé liés mat d'er bé.

SKOUARN

Ia, er vechér goahan

E zou hun hani-ni.

PENNEK

Kriù e vou er labour
Hoah hiniù, é kredan. — Ne tes chet, en nihour,
Kleuet pesort safar ou des groeit a zeheu
Duzé, ardro kreinoz ? Fal é ma oeit en treu,
Me chonj, a pen dé guir ne huélamb ket hanni
E tont endro.

SKOUARN

Lakeit e zou bet de hoari
Genemb-ni èl geté, en orglézeu brasan.
Soéhus é ma n'ou des chet diskaret en néan.
Chetu er haporal Abel. — Ni e gleuou
Doéréieu glaharus perchans, pe arriùou.

PENNEK

Er memb konpagnoneh é ma hur hansorted
Karetan !

— 49 —

SKOUARN

Ia, rah tud ag hun bro : Bretoned.

Abel e zisoh.

ER RÉRAL *get ankin.*

Hama ?

ABEL

Dé mat, Skouarn, Pennek !

SKOUARN

Penaus é ha !

ABEL

Genein-mé, ag er choéj ! Get er réral !

PENNEK

Petra ?

Petra e zou arriù geté ?

ABEL

En eskouad ha gouiet e hrér en um garemb . . .
El bredér . . . marsé guel.

Pemzek e oemb

SKOUARN

Hama ?

ABEL

Ag er pemzek dén-sé nameit tri !
Ne chom ket mui.

ER RÉRAL

Nameit tri !

ABEL

Iouann, Totor ha mé.

SKOUARN

Kestel ?

ABEL

Dihodet tré.

Skoeit é poul é galon er goèd e ziviré
A nehon, èl en deur ag ur roh mamenek

SKOUARN

Er memb tennaj genein !

PENNEK

Na pesort treu truhèk !

SKOUARN

Dibredér ?

ABEL

Dibredér, en Tonzig ha Bihui
Flastret ha troeit de beutr en un taul hag ou zri
Ar un dro.

PENNEK

Peurkeh tud !

ABEL

A nehé ne chomé
A p'hun es ind klasket eit ou lakat ér bé,
Meit ur ré boteu-lèr get en treid hoah énné ;
Un dorn get ur hoalen-éreden e splanné
Ar ur biz a nehon, èl ur stéren koéhet
É mesk er géaut.

ÉR RERAL

Allas !

ABEL

Ni e glaské Roussel.
Anfin, ni er havas, guen èl liein un duel.
Dré un toullig bihan er goèd e ziviré,
Ama, a glei d'en fâl hag, allas ! marù e oé.

PENNEK

Koéh e hremb rah ! Hanni ne hellou um dennein
Ag en ihuern hun es ama de andurein.

SKOUARN

Na Kotonek ?

ABEL

E goryv chomet abéh ; — é ben
Flastret ha deit de vout plat èl ur granpoèhen.
Ha ! treu erhoalh em es a boén hag a dristé.
Ret é reneueéin, tauleu, nerh hun buhé.
Ne hués chet tra erbet de ivet ?

PENNEK

Nann, nitra !

SKOUARN

Geou sûr ! É mem bidon be zou ur lom tafia
Mes en tafia e réér érauk en attakeu,
Tafia hag e geijér. . . . ha me houï mé hanùeu
En drameu-sé ?

ABEL

Etèr.

SKOUARN

Ia, just erhoalh : étèr.
Hui e iv a nehon ur lommig hag arlerh.
Penveudet, hui e fard ar er garh hag e rid
Aben d'er marù, èl ma hér d'ur gouil-kaér, get lid.

ABEL

Hama, penveudet mé ! Bihannoh a dristé
E vou é me spered arlerh en tvaj-sé.

PENNEK

Didrouz é er hornad d'en ér-ma.

ABEL

Dihoalet !

N'um fiet két ér hi e seblant bout kousket.
N'en dé két mui er Hrist ar er groéz ?

SKOUARN

Nann, deit é

D'en dias, get un obus, en nihour.

PENNEK

Sel azé !

Chetu ean astennet ar en doar ! Ne vou ket
Ni atañ er stagou endro, memb get respet,
Ar er groéz ! Ré en des ar nehi anduret !

SKOUARN

Kroézieu hag ilizieu, kaz en des er Boched
Dohité, laret vehé, pen dé guir é tennant
Eit ou zurhel d'en dias, é kement léh ma hant

PENNEK

Te hanañ Gonéri ?

ABEL

Gonéri, er serjand

Ag en derved ? Hanni, me chonj, ér réjimand
N'en talv, hannéh ! ken dous, ken amiabl, ken duéh
De hobér ne vern peh labour ha ken hardéh,
Ker kalonek, pe sañ un taul-béh, — pen dé ret
Strinpein ag er fozel ha krogein ér Boched !
Hui er guél diragomb, er hetan, é ridek,
Ur min-hoarth ar é fas hag é bimp en é vég !
Hag, en é zeulegad, pen dé noz, ur splandér
Ou laka dé huélet en hent e héliér.

PENNEK

Skoleit é !

ABEL

« Bachelier ».

SKOUARN

Ind e lar é ma hel

E hobér é studi aveit bout bèleget
Un dé ?

ABEL

Ia, ind er lar.

SKOUARN

Malinrous ! pe vehé

Er véleán aral èl hannéh, me iehé
D'en overen kement mitin e zou, sur é.

PENNEK

- 1- En dé aral, ama, hannéh en des groeit t'emb
- 2- Ur predeg ! get konzeñ ken tinér ma ouilemb !
- 3- « Sellet, met'on, Jézus adrest en tranchéieu,
- 4- Ar er groéz, é unan, er peurkeh, — rah en treu
- 5- Dismantet, diskaret én dro dehon ! — sellet
- 6- E gorr abéh ruet get é hoéd, — dispennet
- 7- Draillet get en tauleu, — é dâl a spern gronnet.
- 8- Eidomb-ni, péherion, é andur kement-sé.
- 9- Tèr guéh, ean e goéhas ar en hent ma kerhé.
- 10- Hag é apostoled, met'on, émen é oent ?
- 11- Peb unan a nehé e oé oeil get é hent,
- 12- Goudé en, devout ean ha guérhet ha nahet.
- 13- Ni, chomamb étaldon, eit er goarn, en dihuen.
Get truhé aben d'omb, plégein e hra é ben.
Konfortamb hur halon deh é galon sakret
Eit andur pasion ha marù er sudarded.
Er Juifed é, met-on, er pignas ar er groéz.
Er Boched en tennou, ag ur léh ken diés
Hag en taullou a blad ar en doar de zichuéh.
Mes, dalhet chonj, met'on, penaus ker liés guéh
Mé ma d'en dias, ni é e stagér en é léh
Ar er groéz, rak er groéz ne zeli ket chom séh.
Dalhmat, ur goéd benak e zeli hé glubein
Ha get hani Jézus, ar nehi, um geijein.

SKOUARN

Chetu ean, just erhoalh !

GONÉRI e tisoñ

Ché ! Abel

ABEL

Gonéri !

GONÉRI

Skouarn, Pennek, Abel, deuh mat t'oh hou tri !

ER RÉRAL

D'is eué !

GONÉRI

Ne hues chet gouiet hoah en doéré,
Penaus, en noz ma-za, er bederved armé
E zeli um dennein ag er linen getan
Rak dont e hrei de vout un ihuern get en tan
Hag er gaz e daulou ar nehi er Boched.

ER RÉRAL

Nann !

GONÉRI

Mes kaër ou devou, get gurun ha luhed,
Klah hun skontein, — duhont, ar en eilved linen,
Hui ou gortei hag ou zaulou a heb eil -pen.

ABEL

Perak, é léh laret « ni » é lares té « hui » ?

GONÉRI

Rak, mé, me zeli chom ama, èl dihoallour.

PENNEK

Te unan ?

GONÉRI

Me unan ! Liés un dén e vour
Bout é unan elsé, — mes, kentéh ma sonnou
Orglézeu er Boched, me lei kuit, m'hou kavou
Endro. — Kenevou !

ER RÉRAL

Ia, kenevou !

ABEL

Mes più é

En des keménet t'is chom te unan elsé ?

GONÉRI

Chetu ! Er jeneral e gomand en armé. . . .

SKOUARN

Gouraud, en divréhet !

GONÉRI

Ia, leshanüet mat é ! . . . .
Er jeneral enta en des gourheménet
Lezel én tranchéieu zou adâl d'er Boched
Goarnerion, pas muioh eit unan é pep léh.
Get un tad a famill é oé koéhet er béh
En hur honpagnoneh ! Troket hun es hun deu. . . .

ABEL

Deusto men des ar te vancheu té galonieu !

GONÉRI

Mal é d'oh monet kuit !

ABEL

Un dornad karanté

Erauk ! . . . . Ia, kenevou !

GONÉRI

El ma plijou get Doué !

Ean e chom é unan.

Pesort amzér didrouz ha kaër e hra hiniù !
Me drugèréka Doué men don hoah iah ha biù,
Pen des kement a dud koéhet ar en dachen
En nihour ! . . . fâlhet rah ar un dro é tihuen
En tranchéieu hun es, kent en dé, dilézet.
Hak, kent pèl, hemb arvar, é veint hoah pilonnet.
Mes gouli int ! Ne chom ket mui, trugéré Doué
Meit ur spiour benak, hanval dohein, énné,
Tud hag en des déjà, chetu marsé guerso
Keniget ou buhé d'er marù — aveit er vro,
Hag e goéhou pe zeï, un taul benak, d'ou skoein,
Hemb hannî étaldé aveit ou liénein.
Na douset en amzér én dro d'ein ! Ne gleüan
Trouz erbet ! Skriù e hrein aroah, mar um dennan
Ag er lahèreh-ma, de me mam, — ankinet

Sur erhoalh é hortoz er linér ne za ket.
Ché !.. Kleuet em es konz azé !.. Ia, konz e hrér
« Qui vive ? Qui va là ? »

Un ten e darh : Gonéri e goéh en ur laret :

Ha, chetu deit en ér,
En ér em es gorteit, men Doué, ker pùl amzêr !
Sentus on bet dalhmat d'hous héli, me Salvér,
Betag trezeu er marù m'hous héliou atañ !
Me garehé seùel eit merùel é me saù.
Hag er goèd e zivir ar me horv, hemb arsaù,
El ma koéh ar en doar eit er freskat er glaù.
Er groéz e zigor d'ein hé divrèh a huerso.
Vennein e hran merùel ar nehi eit mem Bro.
Chetu er groéz ! Chetu en autér, mes émen
En um gay er beleg e lar en overen ?
Mé é percháns ?... Men Doué, hoah ur huéh, trugèré !
Konsakret em es t'oh, a vihan, mem buhé.
Meit ia... Introibo ad altare Dei.
Me grap doh en autér, men Doué, eit hous héli
Betag er groéz. —

Elsé !.. — Men divrèh astennet
Me laka me inéan en hou fehorn sakret

*Ean e chom én é saù, é zivrèh hag é gorv
doh er groéz eit merùel. Guélet e hrér péllou
Jézus krusifiet.*

ER GANNERION

Marù é Jézus eidomb hag er sudard eué
Eidomb hag eit er vro en des reit é vuhé.

Goèd er sudardet marù keijet get goèd Jézus
Nen des chet ar en doar nitra ken talvoudus.

*En tenneris e goéh un herradig hag
e saù éndro.*

PENNEK

Skouarn, ne tes chet chonj ? Me laré : « Pehé é
Ei lezel é unan.

SKOUARN

Petra e vennes té ?
Ean é e laré d'emb é oé gourheménet
Lezel er spierion ou unan.

PENNEK

Tud merchet
Adal-nezé, eit koéh édan tauleu er marù.

SKOUARN

Eit en ol, me heah dén, er brezél e zou garù.
Tro Gonéri hiniù ; hun hani-ni aroah.

PENNEK

Kol ur pantr èl hanneh, nen des chet nitra goah !
Sel ! pe chonjan énnon forhéz me ouillehé !
Ha laret é ma marù ama doh er groéz-sé,
E unan-kaër, hanni étaldon, er peurkeh
Aveit sekour geton aoél merùel é peah !

SKOUARN

Chetu ean astennet ha liénet azé !

PENNEK

Touillet lun es en doar aveit kanpen é vé,
Er « gourbi » devéhan ma kouskou eit perpet
Ennon ! édan er groéz en des é hoéd ruel.

SKOUARN

Tostat e hra en ér ma vou en « aumônier »
Ama !

PENNEK

Ia : a dèr ér é konzas.

SKOUARN

PENNEK

Tèr ér é !
Ha ni en interroù én doar hoah glub ha mouistr
Ag é hoéd schuillet fresk, hemb leur, charklé na
bouistr.

SKOUARN

Un dén en devezhé, a p' hun es ean kavet
Azé, doh troèd er groéz, kredet é oé kousket.
Ha rah ni e horté men devezhé kortzel
Mes, kaër e oé gortoz, er mariù ne gonzé ket.

PENNEK

E hoèd schuillet e gonz kriùoh aveit é voéh.
Ar er groéz, eit merùel, ean e glaskas er léh
En dehoé er Salvér lausket gouli é koéh.
« Er groéz, e laré ean, ne zeli ket chom séh.

SKOUARN

Chetu ind, en neu Grist, bréh ha bréh astennet.
Kannoneu er Boched en des ind délivret.
Treu erhoalh ou dehoé anduret ar er groéz,
Hag, a ziar nehi, strinpet int bet ér méz.

PENNEK

Gonéri ! Bout beleg e oé é hoand brasan.
Chetu laret dehon é overen getan.

SKOUARN

Ha ! chetu er réral.

PENNEK *d'er ré e zisoh*

Chetu ean ! — Hag azé,
Doh troèd er groéz, toulllet hun es é beurkéh bé.

EN « AUMONIER »

Ar hou teuhlin, un herradig, mar plij genoh.
O Krist Jézus, hur brér, reit hou kuellan bennoh
D'er sudard e zou mariù doh troèd hou kroéz santél,
En ur chonjal é oé galùet d'er stad ihuél
A véleg ! — Béet eiton truhéus, ô men Doué,
Rak men des disammet er bouiz ag e vuhé
Eit dihuen doar er vro, hé hérieu, hé béieu
Ha drest pep tra, eit goarn divlam hous autérieu.

*En don ag er lér-hoari Jézus e zou
dichennet ér bé.*

ER GANNERION

Jézus hag er sudard zou bet lakeit ér bé
Ha tioélded en noz zou koéhet ar nehé.
Mes, kent pèl, er gloér
E hronnou a splandér
Er béieu ma ou dichennér.

LODEN VI

È Breih-izél, en un ti-tan. Noz é !

ER VAM, *hé unan e sel doh en orloj.*

Devéhat é, me chonj !.. kreinoz ! ne hellan ket
Mui, a houdé tri dé, na dichuéh na kousket.
E chonj e zou dalhmat é troein é me spered
Ean hag e skriüé d'ein liés... Lihér orbet
A nehon, a houdé hêh dé-so. Soéhus é
Ma nen des chet skriüet en déieu ma ! Men Doué,
Pe vehé marù ? Deusto men dé pèl, — marahuéh,
Me gred é ma genein ama. — Chétu azé é léh
Tostik-tra d'en uéled, épad er filajeu,
E dreménemb, ol er réral kousket, ... un deu !
Hag a pe oé en ér d'um guittat, m'er hleu hoah,
El pe vehé é voéh é konz a ol viskoah,
E laret t'ein : « Nozeh vat t'oh, mam beniget ! »

ER VOÉH

Nozeh vat, mam !

ER VAM

Petra ? Ur voéh en des konzet

Azé, én tióélded ?

ER VOÉH

Mé é, mam !

ER VAM

Più oh hui ?

ER VOÉH

En hanì ma chonjet énonn.

ER VAM

Té, Gonéri ?

ER VOÉH

Ia. — D'en noz, pen dé oeit ol er sklerdér ér méz
Ag en doar, él en dé ma varüas ar er groéz

Hur Salvér beniget, — Doué e hra ur burhud
Ha ne hanaüér ket — en ur lakat en dud.
Um gar ar en doar-ma, deusto men dint marsé
Dispartiet ha pèl en eil doh égilé
D'um huélet hoah. Liés, én amzér ma kouské.
Pèl a zoh hé fried, ur voéz, en hé gulé,
En des kleuet é voéh é konz...

ER VAM

Me gleu eué.

Me gleu ha me hanaü te voéh, é guirioné,
O Gonéri ! Mes lar : a émen é ta hi ?
Ag en doar, ag en néan, lar d'ein rak più er goui
Guel eidous ?...

ER VOÉH

Perak ta goulén, mam beniget,
Kement-sé ? En oh-hui, — é chonjeu hou spered,
E tauleu hou kalon, ne vern petra e hret,
Eit perpet hui e hoarn er ré e hues kollet.

ER VAM

Kollet ?... O Gonéri, petra é er gir-sé ?

ER VOÉH

Un dra zou kriüoh eit er marù : er garanté.

ER VAM, *arlerh un herradig.*

Ne gleuan mui nitra ! Me mab em es kleuet
É konz dohein tuchant ! Me halon zou feutet !
Me chonj em bou aroah un doéré glaharus.
Plijéet genoh ma vein, men Doué, kriü ha nerhus !
Rak marù é er peürkeh, ia, marù é, m'er spurmant
Ha n'em es chet guélet, allas, meit é seblant.
Aoél, kleuet em es é voéh, èl guéharal,
É laret t'ein : « Nozeh vat t'oh, me mam !

È sellet dré er fenestr.

Noz dal !

Noz dal é !.. Én uéled en tan e splann neoah !
Pas, marù é ! — Karanté ur vam, nitra n' hi lah !

MARI, moéz Jozon, e zisoh.

Nozeh vat, mam !

ER VAM

Deit ous ? . . . . N'en dé mui Gonéri.

MARI

A houdé déh d'anderit, mam santél, ni er gouï.

ER VAM

Perak ne hues chet ta laret l'eïn en doéré ?

MARI

« Ré a boén hé devou », e chonjemb. — Dré druhé Eïdoh hun es kuhet...

ER VAM

Er péh e spurmanten.
Groeit en des, er peurkeh, treu erhoalh penijen,
Ean en des héliet er Salvér pen-d'er-ben
Ha lannet ag é hoèd kalis é overen.
Doué e vou truhéus dohton ha doh omb-ni.
Kenevou, me oénig bihan, men Gonéri !
En néan, én néan hemkin, ni um huélou un dé.
En attretan, me goéh édan er groéz, men Doué.

Hi e goéh étre divrèh Mari : Pelloh, é huélér
er Huerhéz ar hé deuhlin dirag limaj er Salvér e zisko
dehi Santéz Véronik, en hé sau.

ER GANNERION

Peurkeh mam diskonfortet.
Boéh hou mab e hues kleue.
Deit ag en néan, sur erhoalh e
Ha gouïet e hues en doéré
En doéré glaharus.
Eit kavel konfort, sellet mam Jésus.

EIT ACHIU

Ur blénen vras ; er sudarded marù e zou astennet,
ou armaj geté, rolltet en ou anjélieu griz, ind e hra
doh son en trompetteu, rah er péh e hourhemen dehé *Sant Mikel*

SANT MIKEL

D'er ré varù hag e gousk én doar ru get ou goèd,
En ou béieu didrouz, édan ou hroézieu koèd,
Mé, Sant Mikel, marchâl en éled ag en néan,
Arhèl, patrom er Frans, me hra salud er gléan
Ha dehé, aberh Doué, Mestr en néan hag en doar,
Me hourhemen seuel, hemb trouz hag hemb safar.
Pe gleueint en éled, get trompetteu argand
E sonnein en « dihun », un ton e hanànant.

II

Mat ! — Elsé ! — Chetu hui ér méz ag hou péieu.
Ur glin én doar, hou fuzillen én dorn deheu.
Ar en deuhlin é adorér en eutru Doué,
Mes, doh en trompetteu, pep sudard e *non Cali*
Sentein !... Saüet, pautred ha ne vouljét két mui ! *il m'aurait
un vers là*

III

Sudarded, deit ér méz ag er béieu tioél.
Hou mestr, adal hiniù, e zou mé, Sant Mikel,
Mes ként kuittat en doar eit arméieu en néan
Reit de zrapo hou pro hou salud devéhan

IV

Bremen, lausket de goéh én dro hou korveu keh
Én don ag ou péieu, ma tichuèheint é-peah.
Er vro, en-hous inour, e sahou taulenneu,
E skriùou ar nehé, get grad-vat, hous hanùeu ;
Hous hanùeu kizellet ér mein, de virhuikin.

Edan splandér en héaul, e splannou pep mitin
Aveit laret d'en ol, a rummad de rummad
E hues kâret hou pro, èl hou mam... a vréhad
En tronpetteu e son, èl a pe goéh en noz.
Edan goard en éled, keméret hou repoz !

En tenneris e goéh aveit mat.

J. LE BAYON.

